

Östgotaspel

Östergötlands Spelmansförbund
www.ostgotaspel.se

Nr 3, sept 2010, årgång 10
Ansv. utgivare: Toste Länne
Redaktionskommitté:
Miriam Berger, Håkan Wasén,
Katarina Hammarström
E-post: redaktor@ostgotaspel.se

Styrelsens ordf: Toste Länne
ordforande@ostgotaspel.se

Utespelsåsongen är i det närmaste över

....och nu tar innespelet över. Numret är fullt med rapporter från sommarens stämmor, utom om Brevens bruk som vi får läsa om i nästa nummer. Höstens kalendarium erbjuder många tillfällen att spela och dansa så denna årstid är väl så god som sommaren. Missa inte: **Helgkurs i samarbete med Folkdansringen 23-24/10** eller: **Förbundets höstträff 21 november**. Mer info på sidan 10-11 resp. sidan 5. Väl mött då!

Årets glada Veine Hult-stipendiater: Torbjörn Lundberg och Ebba Hellsten. Läs mera på sidan 6!

INNEHÅLL

Stipendiater, Vårdnäs mm.....	1
Å-sunt spelmanslag.....	2
Vadstena-stämman.....	2
Förbundets medlemskontakt.....	2
Sura spelmän på århundradets stämma.....	3-4
Andra gången Valö Folk.....	4
ÖSF:s höstträff.....	5
Våt stämma i Regna.....	5
Nr:ets låt: Polonesse fr Effsinge.....	5
Nu kommer de unga spelmännen.....	6
Krysander-stämman.....	7
Spel på "källa-valvet" i Slaka.....	7
En bit på väg i förbundets arkiv.....	8
Gammal dikt blev ny visa.....	8
Vället (visa).....	9
Helgkurs: låtar, danser, visor.....	10-11
Kalendarium.....	12
Håkans humorhörna.....	12

Senaste nytt på:
www.ostgotaspel.se

Vårdnäs dansant men kylslaget

Årets dans i Vårdnäs hembygdsgård fick fint väder, trevlig dans och en premiär. Åsundens spelmanslag visade upp sig för första gången och följdes av flera grupper. Miljön är vacker med fin fikautsikt över Stora Rengen. Det blev en hel del spel både inomhus och utomhus även om vädret dock var ganska kyligt. Dansmässigt var det dock mycket bra med inte alltför stor trängsel på danslogen. Hoppas att arrangemanget återkommer för det är en bra möjlighet för nya grupper att pröva på att spela för publik.

Text och foto: Håkan Wasén

Th. Hans Norberg, i mitten, buskspelar med spelmansvänner på Vårdnäs hembygdsgård.

Å-sunt spelmanslag

Ett spelmanslag i Kinda? Jomenvisst! Åsundens spelmän har under sommaren spelat både här och där. I Eklund och på marknad, på gator och borg och förstås på Valö.

Så här presenterar sig Åsundens spelmanslag: Åsundens spelmän är öppna för alla som vill spela tillsammans med andra. Ett spelmanslag som skapats för all framtid. Någon form av kontakt till området runt Åsunden kan väl vara lämpligt. Och ja, alla, oavsett kunskapsnivå och erfarenhet är välkomna. Såväl gitarr, dragspel och dragbasun som cittra, basfiol och flöjt.

Här ska alla samlas, nybörjare som riksspelmän. Låtarna kommer vara enkla och lokala. Vi repar då och då och framträder här och där.

Eldsjälen bakom spelmanslaget är enligt en medspelare Erik

Åsundens spelmanslag välkomnar alla och har en härlig mix av olika instrument. Bild: Ing-Marie Wasén.

Johansson. Han sysslar med allt möjligt bl.a. Café Columbia i Kisa. Han har bra hjälp av spelmannen Per Jensen, som även han spelar med ett magnifikt kroppsspråk. Kolla Åsundens spelmän på Facebook så får ni se!

Spel för kropp och själ

Undertecknad som åtminstone bor vid åa som i sin tur är förbunden med Järnlunden och Åsunden kände sig kallad att delta. Och det har bara varit roligt.

Åsunden har en spelglädje och en publikkontakt som många stora "fina" spelmanslag saknar. Här spelas det med både kropp och själ. En sousa-

phon (eller är det en jättestor tuba) stöder tryggt den nye och lite oerfarne. Åsunden kan rekommenderas och framförallt initiativet att skapa spelmanslaget.

Blir det något lag i Linköping?

Linköpings spelmanslag då? Jo det är precis som ovan man skulle vilja åstunda. Arbetet går framåt. Det krävs dock en del planering men i dagsläget ser det ut som om att det kan bli ett par spelmanslagsträffar per månad med start under sena hösten. Mer information kommer på ÖSF:s hemsida i sinom tid.

Håkan Wasén

Gatan ersatte busken på Vadstenastämman

En ovälkommen speleman sommaren 2010 i Östergötland blev regnet. Julistämman i Vadstena har dragits med ganska kallt väder men 2010 såg det ut att bli varmt och skönt.

Precis när alla mikrofoner riggats upp drog busvädret in över Anders Larssongården. Det togs ett raskt beslut om att flytta allt till Vätterkyrkan. Och precis när man dragit in i Vätterkyrkan som saknade möjligheter till buskspel upphörde regnet.

Lisa Rydberg med Björn Ståbi

Istället blev det program från scenen med den som alltid välkomna gästen Lisa Rydberg. Hon hade denna gång tagit med sig en celeber gästspelman, Björn Ståbi, som en gång var hennes lärare på musikhögskolan i Stockholm.

Det blev en finstämd konsert men med brett i tonerna. Ett ljuvligt samspel som värmdes av åhörarna. Jan-Erik och Anita Thor spelade också för publiken.

Buskspellet då?

-Man tager vad man haver, sa Kajsa Warg.

Spelmännen tog den enda platsen där man inte störde publiken. Det blev gatuspel på gatan utanför istället till Vadstenabornas förtjusning.

Text och foto: Håkan Wasén

Förbundet vill ha tätare kontakt med medlemmarna!

ÖSF är ett ganska stort förbund med över 300 medlemmar. Men kontaktvägarna är inte så snabba eftersom medlemsregistret inte är uppdaterat.

Glöm inte att meddela om du byter adress och framför allt: **meddela din e-postadress genom att mejla till medlem@ostgotaspel.se**

Med hjälp av e-post kan styrelsen och redaktören snabbt sprida medlemsinformation och folkmusiknyheter till Dig!

Hälsningar Styrelsen

T.h. Lisa Rydberg och Björn Ståbi bjöd på en finstämd och varm konsert med stor inlevelse.

Sura spelmän på århundradets stämma

Arrangörerna och värdarna borde ha förutsett det regn som precis som för 100 år sedan tog loven av århundradets spelmansstämma.

Östgötarna hade fått sig missionshuset tilldelat. Ett ganska bra läge och med en liten veranda som kunde garantera åtminstone lite spel trots regn. Däremot kom det som en snopen överraskning att man inte fick gå in i huset. Det var låst.

Östgötarna och alla hade knappt kommit igång på lördagen förrän regnet började strila. Allspelet fick förläggas till missionshusets trappa. Det blev så trångt att man t.o.m. fick finna sig i att ha en pelare mellan sig och fiolen (se bilden!)

Dessvärre hade verandan några försmädliga hål där det droppade vilket också störde spelrytmen och orsakade nya sorters hållning av fiol.

Stort östgötskt deltagande

Ändå så blev det mycket musik tack vara alla som ställt upp. Folklekarna, Fredriksbergstråkarna, Hammarströms, Samuelssons, Strängt draget, Karin Hedlund och Lena Germundsson, Toste Länne och alla andra spelade trots regnet.

Det gjordes försök att blidka Skansen-ledningen men förgäves. Stämmogeneralskan Ingela Thalén sågs spela till hälften, dvs. med överkroppen, under en kvarn tillsammans med sin spelgrupp. En lustig syn för Skansenbesökarna.

Närkingarna lyckades få komma in på Skogaholms herrgård, upplänningarna i sitt hus men för somliga blev det surt värre. Västgötarna hade t.ex. inget tak alls att ta sin tillflykt till. Så det blev med tiden surt både inne i själen och innanför de Skansen-regnponchos vilka sålde som smör i solsken. Med tiden blev också dansbarnorna så hala att det inte gick att dansa.

Storspelmän på scenen

På stora Sollidenscenen presenterades riksspelmän i rad och Pelle Björnert och Erik Pekkari fick visa vad Östergötland kan inför den stora publiken. På scenen spelade också

Östgötaallspel vid missionshuset men långt i från alla fick plats under taket i regnet.

Emilia Amper på sin nyckelharpa. Hon var en av deltagarna i Östergötlands spelmansförbunds första Pelle Fors-tävling 2008. Hon visade att juryn i tävlingen då inte hade fel när den belönade henne med en bronspeng för utåtriktat och klangfullt polskespel. Nu blev hon ny världsmästare i VM i nyckelharpa.

En gammal veteran Björn Björn från Gotland knep titeln i VM:s gammelharpeklass. Östgötska Ida Blomqvist nykläckt riksspelman 2010 för "för finstämt och stilmedvetet nyckelharpospel" syntes också lysa som en sol på scenen bland alla riksspelmännen, trots regnet.

Lördagens höjdpunkt skulle bli konserten med bl. a Benny Andersson och det blev den trots att regnet vräkte ner. Det kan inte bli värre, sade en besökare när regnet dolde utsikten mot Gamla Stan. Det kunde det...

Regntålig publik och spelmän

Publiken såg ut som våta sälar i sina Skansen-ponchos och fick mitt i vattenfallet från skyn dock avnjuta mycket härlig musik. Några dansade till och med i ösregnet.

På kvällen blev det stor samling i Stockholms folkmusikkafé Stallet. Det var varmt trångt och massor av buskspel både ute och inne tills vädergudarna kommit på att vi glömde ju Stallet. Ett åskväder som fick papa-

razzifotografernas blixtar vid en Madonnakonsert att blekna, drog in och parkerade över Stallet. Problematiskt värre eftersom alla på gården ville in och besöksantalet plötsligt blev för stort.

Men spelmän är tåliga och till slut kom även de som köat i regnet in i den varma trängseln.

Allspelslycka på söndagen

På söndagen hade vädergudarna fått nog. Det blev äntligen plats för spel och dans. Västgötarna drog sig inte för att kidnappa häpna turister till engelskor och schottis utomhus. Östgötarna

Forts >>

Hemgårdens spelmän fick spela utan sina dansare som inte kunde visa upp något i lördagens envisa regn.

Riksspelmansjubiléets avslutande allspel på Solliden-scenen imponerade med åtminstone ett par hundra deltagare som fyrade av Gärdebylåten, Sensommarvals och en Bingsjö-polska med förvånande samstämmigt schwung.

spelade på för fulla muggar och äntligen var det spelmansstämma.

Tyvärr tog det slut för tidigt. Men vilket slut det blev! Det stora allspelet på Sollidens stora scen med hundratal spelmän!! Alla fick känna på rampljusets hetta. Det var nog ingen

som trodde att det var just vår Sensommarvals komponerad 1929 av Ivar Hultqvist (1895-1965) som var en av allspelslåtarna. Ivar Hultqvist blev Östergötlands förste riksspelman 1933 så nog passade hans vals bra på Skansen. Hurraa!! jublade östgötarna när låten förkunnades.

Och nu har arrangörerna 100 år på sig att fixa till nästa stämma. Kanske man då man har teknik som kan styra regnet bort från Skansen. Den som lever får se.

Håkan Wasén

Foto: Katarina Hammarström

Andra gången Valö Folk

Folkmusikfesten Valö Folk

ordnades i år för andra gången, lördag 14 augusti (alltid andra lördagen i augusti). Ett entusiastiskt gäng hade jobbat hårt för att försöka göra en bra folkmusikfest än bättre. Vi fick en härlig varm sommardag på en helt fantastisk plats.

Den mycket gamla festplatsen Valö, med höga klippor och skog i fonden och den vackra sjön Björkern på övriga sidor. Det är värt att åka till Valö bara för att se den enastående runda dansbanan som ligger nästan ute i vattnet, med tak över och lyktor runtom som sprider ett magiskt ljus i skymningen. Och ett dansgolv som

andra arrangörer måste avundas Valö Folk – väl indansade träplankor, alldeles lagom hala.

Invigningen med Lisa Johanssons skickliga kulning uppifrån berget kändes helt rätt i den här trollbindande miljön. Att hon också sjunger visor bra visade hon senare från scenen. Gärna en visstuga med henne till nästa år!

Framför scenen klättrar ön upp

mot en grönskande topp omgiven av staketkantade rundade terrasser där folk sitter och äter (serveringen var snabb och bra i år, efter förra årets lärdomar). Mycket folk hade kommit dit även i år.

Man pratar med gamla och nya vänner, fikar och buskspelar.

Buskspelet måste ibland stå tillbaka för ljudet från högtalarna på scenen eller badbryggan där en hel del program också äger rum. Arrangörerna för Valö Folk jobbar stenhårt för att besökarna ska bjudas ett bra program, ett program som de

själva gillar, och för att artisterna ska trivas med ljudförstärkningen.

Flera lokala artister gjorde bra insatser, inte minst Lavalåt, även om jag personligen hade velat ha basen lite nedtonad till förmån för det fina melodispelet. Bra tyckte jag också om Molly på Rymmen (skånska och amerikanska låtar) och den holländska gruppen Wat Oars med friesisk folkmusik (rytmiskt och med stämsång). Triakel missade jag tyvärr i år.

Kortkurser

Roger Hallgren från Göteborg vill satsa på det traditionella näckspelet på omstämning, A-E-A-Ciss. Han höll en bra liten "verkstad" där många av deltagarna för första gången prövade på att stämma om sin fiol. Pelle Jensen från Opphem lärde ut en vacker slängpolska efter Donat från Småland och en svängig engelska från Kisa-trakten.

Drömmar vid dansbanan...

Fram emot kvällen satt jag vid serveringen på berget och såg ner över dansbanan. Jag kände i min fantasi vilken dansupplevelse man skulle kunna få om till exempel trion Pelle Björnlert - Johan Hedin - Erik Pekkari skulle bjudas in att spela under Valö Folk. Högklassig gammaldans- och polskemusik, i spännande arrangemang att lyssna till för den som inte dansar. Gärna också som ledare för var sin kortkurs på fiol, nyckelharpa, durspel. Önska kan man ju alltid....

Miriam Berger

Projekt Nicor från Göteborg, t.v. "näckspelman" Roger Hallgren (fiol) och Andreas Hjalmarsson (gitar).
Foto: Erik Johansson, Valö Folk.

Östergötlands Spelmansförbund inbjuder till

HÖSTTRÄFF

söndag 21 november kl 14-19

**Plats: Stadsmissionens café, korsningen Ågatan/
Snickargatan i centrala Linköping**

**Träffen inleds av konsert med Linköpings
studentspelmannslag Strängar och rör**

**Därefter allspel/buskspel resten av tiden.
ÖSF ordnar fika till självkostnadspris.**

VÄL MÖTT!

Våt stämma i Regna

Årets spelmannsstämma i Regna blev precis som namnet utlovade. Det regnade hela tiden. Ett envist "Kalle Anka-moln" hade bestämt sig för att placera sig ovanför orten med namnet Regna. Solen sken några kilometer söder och norr om Regna men vad hjälpte det? Regnet strilade över hembygdsgården och strilade till och med igenom taken på de serverings-tält som slagits upp.

Det blev några låtar och gott fika däremellan innan de flesta gav upp. Lite tätare tält kanske behövs till nästa år.

Håkan Wasén

Numrets låt: Polonesse ur notbok från Effsinge

I Östgötaspel nr 5/2009 skrev Jan-Erik Karlsson om två östgötska spelmannsnotböcker som finns på Institutet för Språk och Folkminnen (SOFI) i Uppsala. Den ena notboken har enligt påskriften tillhört en Carl

Nilsson i Effsinge, Tjärstad socken. Mer än så är inte känt. Jan-Erik uppmanade till forskning men redaktören har inte hört om någon sådan gjorts av någon. I väntan på mera historia om notbokens ägare så

kan vi åtminstone börja nosa på låtarna som finns i. Här kommer en fin polonesse (slängpolska). Och frågan kvarstår: vem vet mera om Carl Nilsson i Effsinge?

Katarina Hammarström

No 14 Polonesse

Ur *Polske Bok Tillhörig Carl Nilsson uti Effsinge*. (SOFI acc. nr 30252:2).

Nu kommer de unga spelmännen

Det vimlade av unga aktiva spelmän på Valla Folkhögskola sista helgen i augusti. Vi äldre var förstås också där, men de unga satte sin prägel på en stor del av "skrubb-spelet" och kvällens visstuga. De gjorde dessutom mycket av det praktiska arbetet, med stöd av vår ideellt arbetande stämmokommitté. Det är viktigt – utan stora ideella insatser vore arrangemang av det här slaget inte möjliga.

Juniortävlingens priser

Östsvenska Juniormästerskapet ägde rum på lördagen. Man kan spela solo eller i grupp (regler: högst 20 år, minst en slängpolska från östra Sverige).

Enda anmälda gruppen var FEIT från Östergötland (Frida, Ebba, Ida, Torbjörn) – det blev därför ingen grupptävling och inget juryomdöme. FEIT spelade dock upp sina låtar till starka applåder och fick lite tips på vägen av juryn efteråt.

I solotävlingen deltog i år spelmän från Småland, Sörmland och Östergötland. Juryn bestod av riksspelmännen Astrid Selling Sjöberg (Blekinge), Leif Johansson (Sörmland) och Christer Samuelsson (Östergötland). De hade arbetat intensivt i flera timmar, innan de delade ut följande priser (pengar samt diplom):

Första pris till Malin Svärdmalm, Norrköping: "För uttrycksfullt och rytmiskt låtspel".

Andra pris till Frida Johansson, Kisa: "För dansant och varierat låtspel".

Tredje pris utan inbördes ordning (bokstavsordning) till:

- Jenny Eriksson, Älmhult: "För finstämt och lyhört låtspel".

- Katrine Kvarndal, Gnesta: "För personligt och klangfullt låtspel".

- Torbjörn Lundberg, Slaka: "För frejdigt och variationsrikt låtspel".

Veine Hults stipendium

Stipendiet till unga östgötaspelmän tilldelades i år (se bild på framsidan): *Torbjörn Lundberg, Slaka*: "För hängivet och målmedvetet spel av östgötska låtar" (1500 kr samt diplom). *Ebba Hellsten, Bestorp*: "För lovande fiolspel och sång av östgötska visor" (1500 kr samt diplom).

Malin Svärdmalm spelar med inlevelse upp en låt efter prisutdelningen, framför Leif och Christer i juryn.

Musikklass ordnade fiket

Ebba Hellsten hade lyckats med bedriften att få sin musikklass från Folkungaskolan till Valla. De hade bakat i förväg, ordnade och sålde fika med bröd till spel- och dansfolket både fredag och lördag (med ett par föräldrar som stöd). Hoppas att ungdomarna också fick en eller annan fin musikupplevelse.

"Skrubb-spelet" var livligt hela kvällen och i stora salen dansades till olika spelgrupper.

Verkstäder lördag förmiddag

Ett stort antal dansare hade lockats till den dansverkstad för polskedansare som gavs av *Ami Petersson Dregelid* till musik av *Ellika Frisell*. Kommentarer efteråt tydde på att verkstaden varit ovanligt upplagd, men bra – med fokus på hur man rör

Frida Johansson kom tvåa i juniortävlingen.

sig allmänt i dans och hur man samverkar i dansparet.

Per Eckerbom höll i en spelverkstad kring "moderna folkmusikarrangemang", säkert uppskattad även den. *Ulrika Gunnarsson*, en av våra främsta svenska vissångerskor, lärde ut en del av den svåra men härliga konsten att tralla till dans. Det handlar om funktionsmusik till dans, många äldre spelmän lärde sig låtarna från skickliga trallare.

Söndagens traditionella spelmansstämma

På fredag och lördag roar sig spelmän, sångare och dansare mest sinsemellan och den publik som kom tycktes ha trevligt. Söndag eftermiddag är vikt för den mera traditionella spelmansstämman i Gamla Linköping, med allspel, gruppspel från scenen och

Norrköpings visstuga inledde uppspelningarna i G:a Linköping.

dansuppvisningar för sittande publik.

Den fyller sin funktion som publikmagnet, men en del spelmän tycker tre dagar blir lite för mycket på en gång. Buskspelet blir ibland så och så, också på grund av Hantverkermässan och ljudanläggningen vid scenen.

I alla år har diskuterats hur man kan skapa en bättre helhet för Linköpingsstämman. Man kan ju inte övernatta i Gamla Linköping, inomhuslokal med många rum saknas och man får inte hålla på sent utomhus. Fredag-lördag på Valla Folkhögskola för utbyte mellan aktiva är hittills bästa lösningen, så länge vi har offentlig stämma i Gamla Linköping. Stämmokommittén efterlyser synpunkter och förslag, hälsar Lisa Hellsten med flera.

Miriam Berger

Krysander-stämman - mysig men tunnsådd

Det är lite svårt att förstå att Krysanderstämman lockar så få spelmän. Regnet och blåsten såg i och för sig till att störa även den här stämman. Det blev mestadels spel inomhus och det hade kommit för få spelmän för att buskspelet skulle ta sig.

Krysanderstämman utspelas annars i vidunderligt skön miljö på en udde vid Borens strand och med ett fika som inte är av denna världen. Att få se Karl-Gösta Lundgren spela och berätta som sitt musikliv är en upplevelse. Per Eckerbom med familj och även familjen Samuelsson och Rune Persson bjöd publiken på skön musik.

Vi får hoppas att arrangörerna inte ger upp och att fler spelmän utnyttjar möjligheten att få spela skönt i skön miljö. *Text, foto: Håkan Wasén*

Karl-Gösta Lundgren, längst t.h., spelade med bland annat familjen Samuelsson och Per Eckerbom m.fl. i skön miljö vid årets Krysanderstämma.

Spel upp på "källavalvet" i Slaka

Äntligen äntligen fick Slakastämman bra väder. Tur var det eftersom den lada man tidigare använt som regnreserv inte kunde utnyttjas i år.

Eftersom Slakastämman genomförs under Östgötadagarna har den hård konkurrens av andra evenemang. Ändå kom det många spelmän och framför allt unga spelmän.

Christer och Christina Samuelsson stod för musiken vid den folkmusikandakt som hör till Slakastämman.

Det fina vädret gjorde det möjligt att dansa balladdans utomhus tillsammans med Marie Länne.

"Riddar Tyrssons döttrar" i variant från Slaka är ett måste. Källan i balladen, som sägs vara inspirationen till Ingemar Bergmans film Jungfrukällan, ligger i Slaka. Den grymma balladen sjöngs flera gånger bland annat under den fina kyrkokonserten i Slaka kyrka. Den har också blivit ett kännetecken för Slakastämman.

Källspel och ljugarbänk

Likaså vandringen ned till källan. Det finns ett litet valv vid källan, så visst

I Slaka har man säkert dansat balladdans i många hundra år. 2010 kunde man göra det igen på Slakastämman.

spelades "Källa(r)valvet" och lite annat så länge myggorna tillät.

Slakastämman har också genom fynden av musik upptecknad i Slaka och närliggande Landeryd fått extra skjuts framåt.

Det tilltalade de Slakabor som deltog i en "ljugarbänk" om Slaka. Namnet Slaka har man mest skojar med i revyer och annat men nu kan det bli annat och vackrare ljud i skällan, ju mer Slakamusik som blir känd.

Text och foto: Håkan Wasén

Missa inte:

**Helgkurs 23-24/10:
Slaka-musik och Tjust-
och östgötadanser.**

Se sid 10-11!

**ÖSF:s hösträff
söndag 21 november
kl 14-19 i Linköping**

Mer info på sidan 5!

En bit på väg i förbundets arkiv - som har många luckor

Förbundets arkiv flyttades våren 2009 till arkivförvaring hos Östergötlands Musiksamlingar (som lånar utrymme i Linköpings föreningsarkiv). Sedan dess har arbetet med att ordna materialet långsamt framskridit och undertecknad har tidvis lagt två dagar i månaden på det.

Föreningsdelen av materialet är ganska färdigordnad. Den innehåller handlingar ända från starten 1927 men tyvärr inte alltid komplett. En grov förteckning ser ut så här:

Protokoll 1927-1974 samt 1985-2008 med tillhörande möteshandlingar och årsredogörelser. Åren 1975-1985 finns bara en del kopior men inte komplett.

Korrespondens och handlingar 1927-2007 (mer sporadiskt på senare år när e-posten tagit över).

Medlemsmatriklar och adresslistor 1927-2005.

Kassaböcker följt av ekonomiredovisning 1927-2009 men med många luckor. Handlingar saknas:

1984-1987, 1996, 1998 samt 2006-2008. För dessa år finns inga huvudböcker eller motsvarande och inte alltid årsredogörelserna heller.

Östgotapolskan finns nr 1/1972 t.o.m. nr 1/1995 men långt ifrån komplett. Följande saknas: nr 2/1975, 3/1976, 1/1989, 4/1989, 4/1991, 3 och 4/1992 samt alla nummer fr.o.m. 2/1995 t.o.m. 4/1999.

Det känns inte roligt att arkivet i många fall är så inkomplett! Protokollen, räkenskaperna och Östgotapolskan är viktig dokumentation om förbundets verksamhet.

Om det finns medlemmar som kan bidra med handlingar är ÖSF oerhört tacksamt. Antingen du har handlingar som blivit liggande efter tidigare arbete i styrelsen, eller om du har gamla Östgotapolskan som du kan avvara. Allt som kan fylla luckorna tas emot av undertecknad

Förutom föreningshandlingarna finns en mängd noter och inspelad dokumentation. Arbetet med att

ordna dessa är långt ifrån färdigt. När det gäller noter kan det vara värt att omnämna följande handskrivna spelmannsnoter och -häften i original: hattmakargesällen N P Haglund 1856 (i häftet har också A P Andersson, Fastebo, Ringarum skrivit sitt namn), Sven Pettersson 1852, G O Tidlund i Vånga, Emil Regnell i Sundet, Finspång (4 häften), G A Fredriksson (7 häften), Gustaf Boström i Torstorp, Finspång (2 häften), Ivar Hultqvist, Norrköping (en mängd häften), Harry Holmqvist, Norrköping, C G Lindqvist, Kisa, Gustaf Törnfeldt, Söderköping och Albin Malmqvist (3 häften). Kopior finns också av ett flertal handskrifter.

Arkivarbetet fortgår om än ganska långsamt just nu. Under hösten blir det några arbetsdagar, dels v 44 och dels troligen vid jul. Handlingar i arkivet kan lånas genom mig eller genom Hans Norberg. Men gamla originalhandlingar lämnas främst i kopior.

I första hand vill vi fylla luckorna! Kontakta mig: 0702-27 45 23.

Katarina Hammarström

Gammal dikt blev ny visa

Harald Strandmans "Gånglåt från Malmslätt" är ju välbekant och ofta spelad. Lokalt också hans visor och dikter. Men hans unika, humoristiska dikt VÄLLET "kom aldrig på pränt". Den blev endast deklamerad, på 1930-talet. Nu, 80 år senare, blev den tonsatt och publiceras för första gången här.

Harald var en av Östergötlands Spelmansförbunds stiftare, på Sturefors Slott 1927. Han var aktiv i vårt förbund tills han drabbades av sjukdom 1941. I vår (och folkdansdistriktets) medlemstidning Östgotapolskan (1972-1999) publicerades flera av hans dikter, och några låtar och teckningar.

Dottern komponerade

Efter sin pensionering på 1980-talet gjorde dottern Kerstin Strandman melodin på sidan 9 till VÄLLET. Hon sjöng in den på band. Notskrift blev inte möjlig.

Datorm skrev noter...

Jag fick höra inspelningen, och tycker

att detta kan intressera särskilt våra spelmän, vissångare och hembygdsfolk. Vännen och dragspelmannen Christer Andersson (Filidur) ställde villigt upp med sin dator och denna teknik. I korthet så här: insjungna visor omvandlas till notskrift med ett notprogram.

... och texter

Ett ordbehandlingsprogram behövs för att skriva ut texterna så som de sjöngs in. Om insjungningen gjorts med ackompanjemang erhålls ackordsbeteckningar, som datoroperatören – med spelkänsla – använder, kompletterar vid behov, och skriver in mellan notraderna.

Hedervärt

När Östgotaspel här presenterar denna okända Strandman-dikt som visa, hedras såväl Kerstin som – postumt – fadern Harald Strandman, 58 år efter hans bortgång. Melodin i sig är värd att lyssna till. Kerstin har godkänt att visan bekantgörs här. När framförs den offentligt av någon?

Harald Strandman (1896-1952).

Läsarnas synpunkter skulle uppskattas, skriv i Östgotaspel.

*Ingemar Lindstrand, Malmslätt
(Haralds vän 1944-1952)*

Vället

Melodin för första gången nedtecknad i notskrift efter en insjungning på band av Harald Strandmans dotter Kerstin.

Text: Harald Strandman (1896-1952)

Musik: Kerstin Strandman

Am E⁷ Dm Am Dm Am

H⁷ E⁷ Am E⁷ Dm Am Dm Am H⁷ E⁷ Am

G⁷ C Dm G⁷ C Dm Am H⁷ E⁷

Am E⁷ Dm Am Dm Am H⁷ E⁷ Am

Christer Andersson
2010-07-17

"Vället" var det folkliga namnet på en stuga (Skogstorp) i Malmslätt, där en skräddarfamilj med tolv barn hade bott. När stugan på 20-talet stått övergiven och fallfärdig under lång tid personifierade Harald Strandman Vället i följande dikt.

1. Ja' ä' ett gamart Välle
söm på ett jäle står
men snart så vete fälle
den lee hur det går
öm inte ja' blir riven
å bränder öpp te' ve'
för ja' ä' gammel bliven
å mösiger å' sne.

2. Ja' ha' fäll vuri unger
ja' mä' en gång i ti'n
då i blann tränas klunger
ja' sto' så rö' å fin
då va' dä' fôlk i stuva
i laggårn va' dä' fä'
då va' dä' tider ljuva
ja' dä' ä' säkart dä'.

3. Då va' dä' varmt å huslitt
å allti stôj å spring
nu ä' dä' mörkt å kuslitt
å otäckt häriking
När nordanväret raser
kring knuta mä' sitt tjut
mitt spåntak går i traser
å far kring jäla ut

4. Å pøjka di har krosse'
var ävi fönsterglas
o döra har di lässe'
o kôrsten slajt i kras
Tapetera sôm flagger
mot vägga bruker slå
o hele kåken vagger
när blåsta ligger på

5. Dä geck fäll an om skater
å kråker låge hän
Här sitter di å prater
å uggleasa sän
di bruke hålls å vrôle
i rønna härinte'
sånt kan jag inte tôle
nu vill ja va ifre

6. Ja känner mej så trötter
å skraltiger o sjuk
å trasiger o nötter
å står liksom på huk
å snart så ä ja fälle
kanske ett minne blott,
Adjöss då gamle välle
Gu-natt o sov så gott

Svenska
Folkdansringen

INBJUDAN

FOLKDANSRINGEN OCH SPELMANSFÖRBUNDET
INBJUDER TILL KURS I

Gamla och nyupptäckta danser från Östergötland och Tjust

Välkommen till en dans- och musikhelg

där vi tar oss an dans och musik ur boken

”Danser från Östergötland och Tjust”

och det nu pågående Leaderprojektet med återupptäckta

Låtar, sånglekar och ballader från Slaka

- Folkdansringen och Spelmansförbundet inbjuder gemensamt till en kurs i *dans, musik och sång från området kring Slaka*, utanför Linköping, som haft en mycket livaktig sång och danstradition. Dessutom finns mycket spelmansmusik från 1700- och 1800-talen nedtecknat från området. Ledare för dans och sångdelen **Marie Länne**
Ledare för musikkursen är **Toste Länne**
- *Häftet Danser från Östergötland och Tjust* upptecknades under 1970-talet och har meddelare från början av förra seklet. Häftet innehåller många tidigare populära, traditionella danser som det nu är dags att väcka till liv igen. Ledare för dessa danser är **Sivert Johansson** från Ljungsbro.
Till sin hjälp har han **Annica Romlin**.
Spelman till kursen är **Mats Ekman**.

Kursledarna:

Toste Länne, låtspel på fiol: riksspelman som helt spelar låtar från Småland/Östergötland. Han är ordförande i Östergötlands Spelmansförbundet och har lång erfarenhet av folkligt fiolspel från konsertscenen och till dans (har bl.a. samarbetat med Växjöortens Folkdanslag i olika produktioner) som solist och i gruppen **Sågskära**.

Marie Länne Persson, sånglekar och ballader från Slaka (sång och dans):

Balladsångerska, folk- och teatermusiker, pedagog m.m. Hon är projektledare för **Slakamusiken**, ett Leader-projekt som tar fram, tillgängliggör och blåser nytt liv i den unika folkmusikskatten från Slaka, byn utanför Linköping. Förutom konserter och föreställningar med musiker, dansare och skådespelare är även hon en i gruppen **Sågskära**.

Sievert Johansson, dansledare och spelman:

Har dansat folkdans, polskor, Tidig Dans i Folkungagillet sedan 1976. Har varit dansledare för polskelaget och är nu ledare för Tidig Dans. Spelar fiol i Strängt Draget.

Annica Romlin, dansare:

Har dansat folkdans i Folkungagillet sedan 1995. Har varit ledare för barn- och ungdomslag sedan 2004. Har gått kursen "Folklig dans i Sverige" på Erik Sahlströms Institutet 2009-2010.

Mats Ekman, Spelman

Mats har spelat fiol sedan 1983. Spelat till dans i Folkungagillet sedan slutet på åttiotalet. Spelar nu fiol i Strängt Draget.

Kurserna vänder sig till:

Ledare, Dansare, Sångare och Musikanter inom Folkdansringen, Spelmansförbundet och Folkmusik i Linköping (FiL)

Plats: Majblommans lokaler
Skördegatan 27, Norrköping

Tider: 23-24/10 2010
Lördag 10.00 – 17.00 samt samkväm 18.00 - 21.00
Söndag 10.00 – 13.00

Kursavgift 550 kr medlemmar i Folkdansringen, Spelmansförbundet och FiL
Övriga 700 kr

I priset ingår under lördagen lunch, fika och mat till samkvämet.
Under söndagen fika med macka vid avslutningen. Anmäl matallergi vid anmälan!

Anmälan: Senast 10/10 2010
Till Yvonne Eriksson yvonne.ekudden@telia.com, tel. 011-28 47 47
eller till Christina Ährlin 012130006@telia.com, tel. 0121-30122

**Meddela i samband med anmälan om ni vill delta i spelkursen eller i danskursen
Ange även om ni behöver speciell kost!!**

Boende: olika vandrarhem finns att välja på. Ett finns på övervåningen på Centralstation
tel. 011-10 18 28

Folkmusik-kalender för Östergötland och angränsande områden

Tisdagar udda veckor: Visstuga i Norrköping

Kl 18.00 på ABF Bergslagsgården vid Skvallertorget. Alla välkomna!

Fred 1/10 Sång-, spel- och danskväll i Norrköping

På ABF Bergslagsgården på Skvallertorget i Norrköping. Det börjar 19.00 med vistuga, sedan drar det igång med dans till spellista. Gott om utrymme för buskspel i huset. Gratis inträde. Fikaförsäljning.

Onsdagar 6/10, 3/11, 1/12 Folkmusikcafé i Linköping

Kl 19.00. HemsLöjdsgården, Läroverksgatan 7. Fritt inträde. Kom för att spela, dansa, fika, sjunga i vår vistuga eller lyssna. Caféerna börjar med en timmes vistuga, följt av dans till spellista. Arr: FiL

Fred - lörd 8-9/10 Linköpings folkmusikfestival

Sedvanlig stor folkmusikfestival med mycket plats för buskspel, arrangeras av Folkmusik i Linköping. Fullständigt program, biljettbokning och all annan info på: www.folkmusik.nu/festival eller 076-231 63 72

Lörd - sönd 23-24/10 Helkurs: Låtar, danser och sånglekar/ballader från Östergötland och Tjust

Ett samarbete mellan Folkdansringen och Spelmansförbundet, se sid 10-11.

Lörd 29/10 Konsert och dans: Olov Johansson och Catriona McKay

Kl. 19.00 på Valla folkhögskola. Konsert och dans med Olov på nyckelharpa och Catriona på skotsk harpa. Arr: FiL

Söndagar 31/10, 21/11 och 12/12 Balladforum i Slaka

En söndag i månaden kl. 17-20 på Kyrkliden i Slaka (det vita huset bredvid kyrkan). Balladsång och -dans. Gratis. Alla välkomna! Info: Marie Länne Persson, tel. 0706-99 24 39

Sönd 21/11 ÖSF:s HÖSTTRÄFF!

Kl. 14-19 på Stadsmissionens café i Linköping. Konsert med Strängar och rör därefter allspel. Se annons sid. 9.

Lörd 27/11 Konsert och dans: Alla Fagra

Kl. 19.00 på Arbis, repslagareg. 30, Linköping. Modern svensk folkmusik som speglar dagens Sverige. De har gjort sig kända som ett storartat liveband! Arr: FiL

Håkans humorhörna - skämt efter noter!

Vi älskar alla våra instrument. Den man älskar agar man. Därför finns det hundratals skämt om våra olika instrument och dess utövare. Säckpipan och altfiolen dominerar av outgrundliga anledningar. Det påstods dock att standarden för altviolinister under tidigt 1800-tal var så dålig att det av den anledningen utvecklades många skämt om just altfioler.

Här är en dos skrattmedicin. Hoppas att Ni tål den.

Håkan Wasén

Varför leker inte en altviolinist kurragömma?
Ingen skulle leta efter honom.

Varför kallas en altfiol bratsj i Norge?
Efter ljudet som uppstår när någon sätter sig på den.

Vad gör man om man råkar köra över en säckpipa?
Backar.

Hur undviker du att få din fiol stulen?
Lägger den i ett altfiollåda.

Vad är det för likhet mellan blixten och en fiolspelares vänsterfingrar?
De slår aldrig ned på samma ställe två gånger.

Hur får du två flöjtister att spela unisont?
Ta flöjten från den ena.

Om du släpper ett dragspel och en säckpipa från 20:e våningen, vilket instrument landar först?
Vem bryr sig.

Nästa Östgotaspel

beräknas utkomma i december.
Sista inlämningsdag för material:
28 november

Skicka gärna in uppgifter på evenemang och aktiviteter som du tror kan intressera Östgotaspels läsare, till redaktor@ostgotaspel.se eller 0121-144 47. Använd samma adress om du vill annonsera på hemsidan. Ta även en titt i kalendern på vår hemsida, www.ostgotaspel.se, så får du de senaste uppdateringarna.